SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

3-son (5-jild)

2025

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5I3Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 3 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), Oʻzbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), Samarqanddavlatuniversiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Oʻzbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot boʻlimi psixologik xizmat boshligʻi.

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Roʻyxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari boʻyicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar roʻyxatiga kiritilgan.

"Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari" elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatiga olingan.

Muassis: "SCIENCEPROBLEMS TEAM" mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyogʻoch koʻchasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bogʻlanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 3-son (Mart, 2025). - 594 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Mansurov Ulug'bek Umarovich
FARG'ONA VODIYSI SHAHARLARIDA TIBBIYOT TIZIMIDAGI O'ZGARISHLAR (1917-1990-YILLAR) 12-20

Yuldashev Ulugbek Kadirjanovich
O'ZBEKISTONDA PROFESSIONAL TA'LIM BOSQICHIDA DUAL TA'LIM SHAKLINING JORIY QILINISHI TARIXI 21-27

Bobobekova Nargiza Ismatullayeva
JIZZAX VILOYATI SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMI FAOLIYATI TARIXI (XIX ASR IKKINCHI YARMI - XX ASR BOSHLARI) 28-33

Esanova Nilufar
MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONNING YENGIL SANOAT SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR BILAN HAMKORLIGI 34-37

Tursunov Bekzot Yandashevich
QO'QON XONLIGI QO'SHINING QUROL-ASLAHALARIGA OID 38-45

Давлетмуратов Куралбай Хожамуратович
АНТИЧНЫЕ И СРЕДНЕВЕКОВЫЕ ЗООМОРФНЫЕ МЕТАЛЛИЧЕСКИЕ ИЗДЕЛИЯ ХОРЕЗМА 46-52

Raximov Bektosh, Tashmuradov Umidbek
AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRIDA TASHQI DIPLOMATIK ALOQALARNING DAVLAT SIYOSIY TARAQQIYOTIDAGI AHAMIYATI 53-57

Otaxanov Alisher Mamadaliyevich
TEMURIY MALIKALARNING ILM-FAN VA IJTIMOIY TARAQQIYOTGA QO'SHGAN HISSALAR 58-64

Xakimov Ravshan Raimovich
MIRZACHO'LNING ETNOEKOLOGIK MUAMMOLARI 65-74

Ergashev Jahongir Yunus o'g'li
TURK XOQONLIGINING BOSHQARUVIDA IMPERIYACHILIK XUSUSIYATLARINING O'ZIGA XOS JIHATLARI 75-82

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Gabriel Ayodeji Ogunmola
ЦИФРОВОЙ ДИВИДЕНД: ИЗУЧЕНИЕ ПОТЕНЦИАЛА ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ ДЛЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ 83-96

Abdullayev Altinbek Yangibayevich
KORXONANING KOMPLEKS ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARI VA QO'SHIMCHA MAHSULOT ISHLAB CHIQARISH HISOBINI YURITISHNING USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH 97-113

Komolov Odiljon Sayfidinovich
KREDIT TASHKILOTLARINI SOLIQQA TORTISH AMALIYOTINING TAHLILI 114-123

Shaislamova Nargiza Kabilovna
MAMLAKAT IQTISODIYOTI BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINING ROLI 124-134

Qoʻchqarov Baxtiyor Xoshimjanovich
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING AYLANMA MABLAGʻLARINI SHAKLLANTIRISH VA UNDAN SAMARALI FOYDALANISH USULLARI 135-147

Abdimurodov Baxrom, Abdimurodov Bahodir
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA XODIMLARGA HAQ TOʻLANADIGAN HAR YILGI MEHNAT TA'TILINI RASMIYLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH 148-152

Matkarimov Inomjon, Yuldashbayev Azizulloh
BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL IQTISODIYOTGA OʻTISH 153-158

Исламутдинова Дина Файзрахмановна
ТРАНСФОРМАЦИЯ ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКОЙ СИСТЕМЫ КОНЕВОДСТВА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАНІ 159-166

Ravshanov Zaxiriddin Ibragimovich
OVQATLANISH XIZMATLARI SOHASIDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINI RIVOJLANTIRISH BORASIDA TAVSIYALAR 167-176

Джуманиязов Уббинияз Исмайл улы
ПРИМЕНЕНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ КИТАЯ 177-183

Toʻlakov Ulugʻbek Toshmamatovich
YERLARNI BAHOLASH VA SOLIQQA TORTISHNING METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH 184-193

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Xolmirzaev Xurshid Nakibillaevich,
IJTIMOIY-KASBIY FAOLIYAT JARAYONIDA SUN'IY INTELLEKTNING INSON SALOHIYATIGA TA'SIRI 194-200

Tashanov Abduxoliq
QADIMGI SHARQ MANBALARIDA INSON BUZGʻUNCHILIGI HAQIDAGI QARASHLAR ... 201-206

Muhamedov Asror Asadovich
UCHINCHI RENESSANS POYDEVORINI YARATISHDA YUSUF XOS HOJIB FALSAFIY MEROSIDAN FOYDALANISH 207-213

Жумаева Шахло Суюновна
ВОПРОС НРАВСТВЕННОГО СОВЕРШЕНСТВА В УЧЕНИИ АХМАДА ЯССАВИ 214-219

Eshonqulov Laziz Norqobul oʻgʻli
HAJVIYLIKNING PSIXOLOGIK IJTIMOIY-MADANIY VA ESTETIK XUSUSIYATI 220-224

Gʻulomov Zuxriddin Baxromjon oʻgʻli
AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA YOLGʻON AXABOROTLARNING MAZMUN-MOHIYATI VA KONSEPTUAL ASOSLARI 225-231

Xaitov Lazizbek Azamatovich
HAKIM TERMIZIYNING FALSAFIY TA'LIMOTI 232-236

Ortiqov Shahriddin
SHAXS ESTETIK ONGI VA MADANIYATNI SHAKLLANTIRISHDA
TEATR SAN'ATINING O'RNI 237-241

Toshboboeva Munavar
IJTIMOIY-MA'NAVIY MUHIT BARQARORLIGIDA XOTIN-QIZLARNING ISHTIROKI 242-248

Murotov Elyor Narzillo o'g'li
YANGI O'ZBEKISTONNING TARAQQIYOT STRATEGIYALARINING
UZVIYLIGI VA FALSAFIY TAHLILI 249-255

Soipova Mavjuda Karimjanovna
FAZL IBN AHMAD TA'LIMOTIDA NUR VA HARAKAT MASALASI 256-260

Ashurova Xurshida Sag'dullaevna
HOJI MUIN ZAMONDOSHI SHOKIR MUXTORINING
HAYOTI VA FAOLIYATI HAQIDAGI QARASHLARI 261-264

Karimov Anvarjon Lutfilloyevich
IBN SINO FALSAFIY MEROSIDA AXLOQI MASALASI 265-269

Shakambarov Abdurashid Abdujabbarovich
MA'NAVIY MARGINALLASHUVDAN HIMOYALANISHDA XORIJ TAJRIBASI 270-275

Samadov Jonmurod
JALOLIDDIN RUMIY GNOSEOLOGIYASINING ZAMONAVIY TAHLILI 276-280

Barnoev Sanjar Qurbonovich
YUSUF HAMADONIYNING INSON VA KOINOT UYG'UNLIGIGA OID
TA'LIMOTIDA ME'YOR MASALALARI 281-286

Ярлакабов Джамшид Мамасултонович
СВОБОДА И НЕОБХОДИМОСТЬ КАК ВЕКТОРЫ РАЗВИТИЯ
ГЛОБАЛЬНОГО ОБЩЕСТВА: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ 287-291

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Isanova Feruza Tulqinovna
INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA XALQARO HUQUQ SOHASIGA OID
LEKSIK BIRLIKLARNING SINXRON TAHLILI 292-297

Xayrullayeva Shahzoda Farhod qizi
O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDA SALBIY VA IJOBIY HIS TUYG'ULARNI
LINGVOKULTUROLOGIK TAHLILI 298-303

Tadjiyeva Mastura, Umarxonova Dilafruz
INGLIZ VA O'ZBEK MAQOLLARIDA "BOYLIK" VA "FAQIRLIK"
KONSEPTLARINING AKSIOLINGVISTIK TAHLILI 304-308

Sharipova Nilufar Shaxrillo qizi
ZAMONAVIY DUNYO ADABIYOTIDA XALQ KULGISI ASOSIDA KELIB CHIQQAN
YANGI BADIIY SHAKLLAR 309-312

Ochilova Gulnoza Farxod qizi
NUTQ BIRLIKLARI MASALASINING UMUMIY TILSHUNOSLIKDAGI TALQINI 313-316

Alqarov Nazarbek Alisher o'g'li
IT MOTIVINING DUNYO VA O'ZBEK ADABIYOTSHUNOSLIGIDA O'RGANILISHI 317-322

Abdusalomov Firuz Abduxoliqovich
HARBIY DISKURSDA BUYRUQNING VOQELANISHI 323-329

Ruzmatova Gulnara Kulmamatovna
STYLISTIC AND LINGUACULTUROLOGICAL FEATURES OF IMPLICATURES
IN ENGLISH AND UZBEK ANECDOTES 330-333

Safarova Farida, Toshkulova Madinabonu
THE STUDY OF TEXT LINGUISTIC 334-337

Amonova Dilshoda Azamat qizi
ADABIYOTDA BADIIY OBRAZ TUSHUNCHASI VA UNING XUSUSIYATLARI
(DEN BRAUNNING "DA VINCHI SIRI" ROMANI MISOLIDA) 338-343

Sultonova Gulchehra Xusanovna
INGLIZ VA O'ZBEK TILI NAMUNASI SIFATIDA AFORIZMLARNING
MADANIY VA FALSAFIY JIHATLARI 344-348

Makhmudova Mutabar Dustmukhammad kizi,
CAUSES OF STREOTYPE OCCURRENCE 349-353

Sadullaeva Matlyuba Akhrorovna,
NUMERIC MYSTERIES: THE ROLE OF NUMBERS AND SYMBOLISM
IN "THE DA VINCI CODE" 354-359

Khusenova Shosura Toshtemirovna,
DOCTORS' ATTITUDES TOWARD LEARNING ENGLISH:
A NEEDS ANALYSIS REPORT 360-363

Mamajanova G'uncha, Shakirova Saida
EKVIVALENTLIK VA TAFOVUT MEZONLARI ASOSIDA O'ZBEK VA INGLIZ
METAFORALARINING QIYOSIY TAHLILI 364-368

Saydullayeva Dilrabo Ilxom qizi
SODIQIY AFSHORNING "MAJMA UL-HAVAS" TAZKIRASI VA UNING O'ZBEK
TAZKIRASHUNOSLIGIDAGI AHAMIYATI 369-372

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Нурпеисов Еркеш, Ибраева Алуа, Сманова Акмарал
КОНСТИТУЦИОННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ТРИАДЫ В ИСТОРИЧЕСКОМ
ВЫБОРЕ КАЗАХСТАНА 373-379

Камалов Мансурхон Мухтарович
К ВОПРОСУ О КОНФЛИКТЕ ИНТЕРЕСОВ В КОРПОРАТИВНЫХ ОТНОШЕНИЯХ 380-385

Komilov Avazbek Bokijonovich
QONUN BUZILISHI, UNING KELIB CHIQISH SABABLARI VA BUNGA IMKONIYAT
YARATIB BERAYOTGAN SHART-SHAROITLARNI BARTARAF ETISH TO'G'RISIDAGI
PROKUROR TAQDIMNOMASINING MAZMUNI VA UNGA QO'YILGAN TALABLAR 386-394

Xolov Utkir Shomurodovich,
QONUNIY KUCHGA KIRGAN SUD HUJJATLARINI YANGI OCHILGAN
HOLATLAR BO'YICHA QAYTA KO'RISHNING AYRIM MASALALARI 395-399

Kuldoshev Ulug'bek Otabek o'g'li
KASB YUZASIDAN O'Z VAZIFALARINI LOZIM DARAJADA BAJARMASLIK
VA XAVF OSTIDA QOLDIRISH JINOYATLARINING SUBYEKTI VA ULARNING
FARQLI JIHATLARI 400-407

Ибрагимова Сабина Эркиновна
К ВОПРОСУ О ДАЛЬНЕЙШЕЙ ИМПЛЕМЕНТАЦИИ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ПРАВОСУДИЯ НА ДОСУДЕБНОЙ СТАДИИ, В УГОЛОВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНОЕ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН 408-413

Avezov Dilshod Sadulayevich
MAHALLIY KENGASH DEPUTATINI CHAQIRIB OLISH MASALALARI VA UNING XUSUSIYATLARI 414-418

Haydarov Jaloliddin Hamza o'g'li
VALYUTA QIMMATLIKLARINI QONUNGA XILOF RAVISHDA OLISH YOKI O'TKAZISH JINOYATINING PREDMETI TAHLILI 419-423

Zairov Asadbek Sayfullo o'g'li
INKLYUZIV TA'LIMINI TAKOMILLASHTIRISHDA QONUNCHILIK BAZASINING ROLI 424-432

Karimov Bekmurodjon Anvarjonovich
BMT INSON HUQUQLARI BO'YICHA SHARTNOMAVIY ORGANLARI TIZIMINI KUCHAYTIRISH 433-442

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna
ZAMONAVIY OLIY TA'LIMDA KREATIVLIKNI TASHXISLASH METODIKALARINI QO'LLASHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI 443-449

Raxmatov Otabek Urinbosarovich
"JISMONIY TARBIYA VA SPORT PEDAGOGIKASI" FANINING BO'LAJAK JISMONIY TARBIYA VA SPORT FAOLIYATI MUTAXASSISLARINI TAYYORLASHDAGI AHAMIYATI 450-455

Xamroyev Samijon Salimovich
SPORT TO'GARAGI MAHG'ULOTLARIGA TALABALAR QIZIQISHLARINI SHAKLLANTIRISHDA UZLUKSIZLIKNI TA'MINLASH VOSITALARI 456-461

Berdiyeva Nilufar Ibodullayevna
TALABALARDA INSHONING MAZMUNIY- MANTIQIY BAYON QILINISHIGA DOIR BILIM, KO'NIKMA VA MALAKALARNI SHAKLLANTIRISH 462-467

Ortiqov Bekruh Baxodir o'g'li
ZAMONAVIY VOLEYBOLCHILARNING JISMONIY TAYYORGARLIGI VA BIOMEXANIK XUSUSIYATLARI HAMDA SAMARADORLIKKA TA'SIRI 468-472

Jumayeva Xulkarxon Muxammadjonovna
TALABALARNI INVARIANTIV VA VARIATIV TAHDIDLARDAN HIMOYALASHNING PEDAGOGIK STRATEGIYASI 473-480

Avliyaqulov Tolib Xolmurodovich,
TALABALAR KASBIY-AXLOQIY TAYYORGARLIGIGA QADRIYATLARGA ASOSLANGAN YONDASHUV 481-486

O'tashev Xasan Nematullayevich
OLIY TA'LIM MUASSASASIDA SPORT ISHLARINING USTUVOR VAZIFASI SIFATIDA SPORT MADANIYATINI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM JIHATLARI 487-492

Axmadjanov Doniyor Baxtiyor o'g'li
BO'LAJAK TARIX O'QITUVCHISINING AXLOQIY YETAKCHILIGI VA KASBIY FAZILATLARI 493-500

Mengliyev Bobur Normamatovich
O'QITUVCHILARNI PEDAGOGIK KOMPETENTLIGINI TAHLIL QILISH USULLARI 501-507

Gafforov Alisher Xolmurodovich
PROFESSIONAL TA'LIM MUASSASALARI RAQAMLI TA'LIM RESURSLARINI LOYIHALASH, TIZIMLASHTIRISH VA UNING MAZMUNI 508-518

Qurbonova Bonu Quvondiq qizi
BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARINI KITOBGA QIZIQTIRISH: SAMARALI USULLAR VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR 519-524

Zubaydullayev O'ktam Raim o'g'li
O'QUVCHI SHAXSINI SHAKLLANTIRISHDA SAN'ATNING O'RNI 525-529

Raximov Nurillo Narzullaevish
BO'LAJAK MUSIQA O'QITUVCHISINI KASBIY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH: MUAMMO VA YECHIMLAR 530-538

Ergashova Munisa Hoshim qizi
MUSTAQIL TA'LIMNI O'YINLAR ORQALI TASHKIL ETISH 539-543

Nuriddinova Madina, Nuriddinov Muhriddin
USING WIKI-TECHNOLOGY TO IMPROVE STUDENTS' WRITING COMPETENCE 544-552

Kalekeeva Sarbinaz Turkmenbaevna,
O'QUVCHILARNING MANTIQIY FIKRLASHINI RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ZAMONAVIY YONDASHUVLAR 553-560

Nasriddinova Hulkar Komiljonovna,
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING BOSHLANG'ICH SINFLAR MATEMATIKA TA'LIMIDA QO'LLANILISHI IMKONIYATLARI 561-565

Evatov Saminjon Sobirovich
JAMOAVIY FAOLIYATNI TASHKEL ETISH ASOSIDA O'QUVCHILARNING KOMMUNIKATIV QOBILIYATINI RIVOJLANTIRISH 566-572

Samatova Shohsanam Xolmuhammad qizi
BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOGNITIV YONDASHUV ASOSIDA TIZIMLI FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH TAMOYILLARI 573-577

Idrisov Mironshoh Ilyos o'g'li
TALABALARNI JISMONIY TARBIYA, SPORT VA TURIZM VOSITALARI BILAN SOG'LOMLASHTIRISH TIZIMINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI 578-582

Nasriddinova Nilufar Shuxrat qizi
1-SINF ONA TILI DARSLARIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING INTENSIVLIGINI TA'MINLASH METODIKASI 583-587

Yavkochdiyeva Dilafruz
TALABALARNI PEDAGOGIK KASBIY FAOLIYATGA TAYYORLASHDA "STAATE" INNOVATSION TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANISH 588-593

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Issue 3 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

Received: 16 February 2025
Accepted: 5 March 2025
Published: 20 March 2025

Article / Original Paper

IMPROVING THE FORMALIZATION OF PAID ANNUAL LEAVE FOR EMPLOYEES IN JOINT-STOCK COMPANIES

Abdimurodov Bahrom Ochilovich
Lecturer at the Kamoliddin Behzad National Institute of Painting and Design

Abdimurodov Bahodir Ochilovich
Lecturer at the Sherobod Abu Ali Ibn Sina Public Health College doctoral student of KarSU

Abstract. This article analyzes the process of formalizing paid annual leave for employees in joint-stock companies. Annual leave plays a crucial role in protecting employees' rights and ensuring their effective performance. However, in practice, various issues arise, including planning leave schedules, payment for the leave period, and documentation. The article examines international experience and national legislation, providing recommendations for improving this process.

Keywords: joint-stock companies, annual leave, labor legislation, employee rights, leave payment, documentation.

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA XODIMLARGA HAQ TOʻLANADIGAN HAR YILGI MEHNAT TAʼTILINI RASMIYLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Abdimurodov Baxrom Ochilovich
Kamoliddin Behzod nomidagi
Milliy rassomlik va dizayn instituti oʻqituvchisi

Abdimurodov Bahodir Ochilovich
Sherobod Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi oʻqituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqolada aksiyadorlik jamiyatlarida xodimlarga toʻlanadigan har yillik mehnat taʼtilini rasmiylashtirish jarayoni tahlil qilinadi. Mehnat taʼtili xodimlarning huquqlarini himoya qilish va ularning samarali faoliyat yuritishini taʼminlashda muhim ahamiyatga ega. Biroq, amaliyotda ushbu jarayonda turli muammolar, jumladan, taʼtil grafigini rejalashtirish, taʼtil davri uchun toʻlovlar va hujjatlashtirish bilan bogʻliq muammolar kuzatilmoqda. Maqolada mazkur jarayonni takomillashtirish boʻyicha xalqaro tajriba va milliy qonunchilik asosida taklif va tavsiyalar beriladi.

Kalit soʻzlar: aksiyadorlik jamiyatlari, har yillik mehnat taʼtili, mehnat qonunchiligi, xodimlar huquqlari, taʼtil toʻlovi, hujjatlashtirish.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I3Y2025N15

Kirish. Mamlakatimizda mehnat munosabatlarini takomillashtirish, xodimlarning huquqlarini himoya qilish va ularning samarali mehnat faoliyatini taʼminlash muhim yoʻnalishlardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, aksiyadorlik jamiyatlarida xodimlarning mehnat huquqlarini himoya qilish, jumladan, har yillik mehnat taʼtilini rasmiylashtirish jarayonini yanada takomillashtirish dolzarb masalalardan biri boʻlib qolmoqda.

Har yillik mehnat taʼtili xodimning mehnat unumdorligini oshirish, jismoniy va ruhiy tiklanishiga xizmat qiladigan muhim ijtimoiy-huquqiy mexanizmdir. Xodimga maʼlum

muddatga ish haqi saqlangan holda ta’til berilishi uning mehnat samaradorligini oshirishga va salomatligini tiklashga xizmat qiladi. Ushbu ta’til odatda 12 oy davomida ishlagan har bir xodimga qonunchilikda belgilangan tartibda beriladi.

Mehnat ta’tili Oʻzbekiston Respublikasi Mehnat kodeksi va tegishli normativ hujjatlar asosida rasmiylashtiriladi. Har bir tashkilot, shu jumladan aksiyadorlik jamiyatlari, xodimlarning ta’til grafigini oldindan tasdiqlaydi va uni rejalashtirishga alohida e’tibor qaratadi. Xodim ta’tilga chiqishidan oldin unga ta’til puli hisoblanib, ta’til boshlanishidan kamida bir hafta oldin toʻlanishi shart. Mehnat ta’tili, odatda, asosiy va qoʻshimcha turlarga boʻlinadi hamda xodimning mehnat stajiga, lavozimiga va ish sharoitlariga bogʻliq ravishda belgilanadi.

Har yillik mehnat ta’tili xodimlar uchun nafaqat dam olish, balki ish unumdorligini oshirish, charchoqning oldini olish va uzoq muddat barqaror ishlashni ta’minlash vositasi hamdir. Tadqiqotlarga koʻra, oʻz vaqtida ta’tilga chiqmagan yoki ortiqcha ishlagan xodimlarning sogʻligʻi yomonlashadi, mehnat faoliyatida xatoliklar koʻpayadi va ish samaradorligi pasayadi. Shu sababli, aksiyadorlik jamiyatlari kabi yirik tashkilotlarda xodimlarning dam olish tizimini toʻgʻri tashkil etish nafaqat xodimning, balki korxonaning ham umumiy natijalariga ijobiy ta’sir koʻrsatadi.

Har yillik haq toʻlanadigan mehnat ta’tili dunyo tajribasida XIX asr oxiri va XX asr boshlarida keng tarqalgan. Ilk bor bunday tizim sanoatlashgan davlatlarda ishchilarning mehnat huquqlarini himoya qilish maqsadida joriy etilgan. Oʻzbekistonda esa mustaqillikdan soʻng Mehnat kodeksi qabul qilinishi bilan ushbu ta’til huquqiy asosda mustahkamlandi va bugungi kunda davlat, xususiy hamda aksiyadorlik jamiyatlari tizimida majburiy mehnat kafolatlaridan biri hisoblanadi.

Mazkur maqolada aksiyadorlik jamiyatlarida xodimlarga toʻlanadigan har yillik mehnat ta’tilini rasmiylashtirish bilan bogʻliq dolzarb masalalar, mavjud muammolar va ularning yechimlari boʻyicha takliflar tahlil qilinadi. Shu bilan birga, xalqaro tajribalar va milliy qonunchilik me’yorlari asosida ushbu jarayonni yanada takomillashtirish yoʻllari koʻrib chiqiladi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Qonunchilik palatasi tomonidan 2021-yil 14-oktyabrda qabul qilingan, Senat tomonidan 2022-yil 17-martda ma’qullangan “Oʻzbekiston Respublikasining Mehnat kodeksini tasdiqlash toʻgʻrisida”gi 798-sonli Oʻzbekiston Respublikasining Qonuniga muvofiq 2023-yil 30-apreldan yangi tahrirdagi Mehnat Kodeksi kuchga kirdi.[1]

Oʻzbekiston Respublikasining yangi tahrirdagi Mehnat kodeksining 213-moddasida mehnat shartnomasi asosida faoliyat yuritayotgan xodim uchun har yilgi mehnat ta’tili nazarda tutilgan boʻlib, Kodeksning 217-moddasida har yilgi asosiy eng kam mehnat ta’tilining davomiyligi yigirma bir kalendar kunni tashkil etishi belgilanib, 219-moddasida esa har yilgi qoʻshimcha mehnat ta’tillari qonunchilikda, jamoa kelishuvlarida, shuningdek jamoa shartnomasida, ichki hujjatlarda, mehnat shartnomasida nazarda tutilgan boshqa hollarda berilishi belgilangan.

Koʻp hollarda aksiyadorlik jamiyatlarida ishlab chiqarishning uzluksizligini ta’minlash, biznes rejada koʻrsatilgan asosiy iqtisodiy koʻrsatkichlarning bajarilishini ta’minlash maqsadida oʻz xodimlariga mehnat ta’tillarini oʻz vaqtida taqdim qilishmaydi. Mehnat ta’tilini oʻz vaqtida taqdim qilmaslik jamiyat uchun foydali koʻrinadi: ish jarayoni toʻxtab qolmaydi,

kimningdir oʻrniga ishlaydigan xodimni izlash, mehnat taʼtiliga ketgan xodimning vazifalarini boshqa xodimga yuklash orqali kimgadir qoʻshimcha pul toʻlash kerak boʻlmaydi, korxona faoliyati bir maromda faoliyatini davom ettiradi. Natijada yillar davomida foydalanilmagan mehnat taʼtillari yigʻilib, jamiyat xodimni ishdan boʻshatganda barcha foydalanilmagan asosiy (Oʻzbekiston Respublikasining Mehnat Kodeksi 217-moddasi) va qoʻshimcha (Oʻzbekiston Respublikasining Mehnat Kodeksi 219-moddasi) mehnat taʼtillari uchun kompensatsiya toʻlashiga toʻgʻri keladi. Aksariyat aksiyadorlik jamiyatlarida asosiy mehnat taʼtiliga jamoa kelishuvlariga asosan qoʻshimcha mehnat taʼtili kunlari berilishi kafolatlanganligini hisobga olsak, bunday kompensatsiyalar koʻp yillar davomida toʻplanib, salmoqli summani tashkil qilishi amaliyotda oʻz isbotini topmoqda.

Muhokama. Aksiyadorlik jamiyati xodimi ishdan boʻshayotganda foydalanilmagan asosiy va qoʻshimcha mehnat taʼtili uchun kompensatsiya olishga haqli. Aslida xodim taʼtil olmay ishlagan barcha yillar uchun ish haqi olgan, endi esa kompensatsiya ham oladi, yaʼni bu vaqt uchun ikki marta haq toʻlanadi. Kompensatsiya kompensatsiya olish davridan oxirgi bir yil (12 oy) dagi oʻrtacha ish haqidan kelib chiqqan holda hisoblanadi. Aksiyadorlik jamiyatida oxirgi 12 oyda ish haqi darajasi keskin ortgan boʻlsa, bu yana jamiyatning moliyaviy holatiga, koʻzda tutilmagan xarajatlarning ortishiga, foydasiga taʼsir qiladi. Aksiyadorlik jamiyatlarining oʻz vaqtida mehnat taʼtiliga chiqmagan xodimlari bir vaqtda boʻshash uchun ariza yozsa, kompensatsiya summasi salmoqli boʻladi, ish beruvchida esa xodim bilan mehnat shartnomasi bekor qilingan kuni bunday kompensatsiyani toʻlash uchun moliyaviy imkoniyat boʻlmasligi mumkin, lekin toʻlovni amalga oshirish uning qonunga muvofiq majburiyatidir.[2]

Agar taʼtillar oʻz vaqtida taqdim etilganda edi, xodim taʼtillarda boʻlgan vaqt uchun taʼtil pulini olgan, bu davr uchun unga ish haqi hisoblanmagan boʻlar edi. Ishdan boʻshatishda bu davr uchun ikki hissa toʻlov ham boʻlmas edi.

Yuqoridagi kabi muammolar aksiyadorlik jamiyatlarining biznes rejasida koʻrsatilgan sof foydaga toʻsqinlik qilmasligi, aksiyadorlik jamiyatining aksiyadorlar oldidagi majburiyatlarining oʻz vaqtida bajarilishiga, belgilangan iqtisodiy koʻrsatkichlarga erishish hamda joriy toʻlov qobiliyatiga salbiy taʼsir koʻrsatmasligi uchun aksiyadorlik jamiyatlarining xodimlariga toʻlanadigan mehnat taʼtili rezervini tashkil etish boʻyicha "Xodimlarga mehnat taʼtili boʻyicha rezervlar" nomli ishchi schyotni kiritish orqali yuqoridagi moliyaviy muammoni yumshatishga yechim taklifini kiritishimiz mumkin.[3]

Oʻzbekiston Respublikasining Mehnat kodeksiga asosan har yili olinadigan mehnat taʼtilini Aktsiyadorlik jamiyatlari ichki lokal hujjatlari bilan majburiy qilinishi xodimning ishdan ketishida foydalanilmagan mehnat taʼtili uchun kompensatsiya toʻlanishiga va aksiyadorlik jamiyatlarida ish haqi fondining keskin oshib ketishiga ham olib kelmaydi.

Xodimlar mehnat taʼtilidan oʻz vaqtida foydalanmasdan, ishdan boʻshash vaqtida foydalanilmagan mehnat taʼtili uchun kompensatsiya olishi xam vaqtbay ish haqi toʻlanishiga, ham ishdan boʻshash vaqtida kompensatsiya toʻlanishi yaʼni jamiyat uchun ikki marta Mehnatga haq toʻlash tarzidagi daromadlar toʻlanishi sifatida qaralishi mumkin. Chunki xodim oʻz vaqtida mehnat taʼtiliga chiqsa, shu oy uchun vaqtbay ish haqi toʻlanmaydi va kompensatsiya toʻlanishiga ham olib kelmaydi.

Natijalar. Shartli misol: Oʻrtacha oyligi 5 mln. boʻlgan, 500 kishi ishlaydigan aksiyadorlik jamiyatining oʻrtacha 50 nafar xodimi 5 yil davomida oʻz vaqtida mehnat taʼtiliga chiqmagan holatni koʻrib chiqamiz. Ushbu 50 nafar xodim bir vaqtda ishdan boʻshaganda, foydalanilmagan

mehnat ta'tili uchun ishdan bo'shash vaqtida to'lanishi lozim bo'lgan kompensatsiya miqdorini 1 yildan 5 yilgacha muddatda o'zgarishini hisoblaymiz.

1-jadval

Mehnat ta'tiliga chiqmagan xodimlar uchun kompensatsiya (yil)	*Mehnat ta'tiliga chiqmagan xodimlar uchun kompensatsiya summasi (so'm)*	*Ish haqi fondidan qo'shimcha hosil bo'ladigan ijtimoiy soliq summasi (so'm)*
1	*2*	*3*
1 yilda	237 154 151	28 458 498
2 yilda	474 308 301	56 916 996
3 yilda	711 462 451	85 375 494
4 yilda	948 616 601	113 833 992
5 yilda	1 185 770 751	142 292 490

5 yilda bu summa 50 (nafar xodim) *5 000 000 (o'rtacha 1 oylik ish haqi) */25,3 (qabul qilingan birlik) =250 000 000 / 25,3 (qabul qilingan birlik) = 9 881 423*24 (ish kuni) = 237 154 151*5 yil = 1 185 770 751 so'm ortiqcha mehnatga haq to'lash tarzidagi daromadlar hisoblanib, shuningdek 1 185 770 751 *12/100 = 142 292 490 so'm ijtimoiy soliq hisoblanishiga, jami 1 328 063 241 so'm qo'shimcha ish haqi va soliq majburiyatlari yuzaga kelib, aksiyadorlik jamiyatlarining foydasining sezilarli kamayishiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. (Shartli misol muallif tomonidan hisob-kitob qilingan).

Xulosa. Aksiyadorlik jamiyatlarida xodimlarga to'lanadigan har yillik mehnat ta'tilini rasmiylashtirish va ushbu jarayonni samarali boshqarish mehnat qonunchiligi talablariga rioya qilish hamda moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu jarayonni yanada takomillashtirish uchun aksiyadorlik jamiyatlari quyidagi muhim jihatlarga e'tibor qaratishi lozim:

1. **Xodimlarni boshqarish bo'limi (HR) har yili tasdiqlanadigan mehnat ta'tiliga chiqish jadvaliga qat'iy rioya qilishi**
   - Mehnat ta'tili grafigining belgilangan tartibda tuzilishi va tasdiqlanishi xodimlarning dam olish huquqini ta'minlash bilan birga, jamiyatning ishlab chiqarish jarayoniga ham uzluksizlik kiritadi.
   - Ta'til rejalari oldindan kelishilgan holda ishlab chiqilishi va ushbu jadval asosida xodimlarning ish yuklamasi muvozanatli taqsimlanishi kerak.
   - Ishlab chiqilgan jadvalning qat'iy bajarilishi xodimlarning huquqlarini ta'minlash bilan birga, kutilmagan mehnat resurslari tanqisligini oldini olishga xizmat qiladi.
2. **Aksiyadorlik jamiyatlarining xodimlariga to'lanadigan mehnat ta'tili rezervini tashkil etish**
   - Xodimlarning daromadlariga to'lanadigan mehnat haqi bo'yicha jamg'arilgan summalarni hisobot yilida hisobga olish orqali aksiyadorlik jamiyatining moliyaviy barqarorligini ta'minlash mumkin.
   - Moliyaviy rezerv tizimini yo'lga qo'yish natijasida jamiyat o'zining majburiyatlarini o'z vaqtida bajarishi, xodimlarning mehnat haqlari va ta'til pullarini kechiktirmasdan to'lab borishi ta'minlanadi.

- Bu esa nafaqat xodimlarning ijtimoiy himoyasini kuchaytiradi, balki aksiyadorlik jamiyatining umumiy moliyaviy barqarorligi va toʻlov qobiliyatining mustahkamlanishiga ham xizmat qiladi.

Ushbu tartib-qoidalarga qat’iy rioya qilish aksiyadorlik jamiyatlarining mehnat qonunchiligida nazarda tutilgan normalarga muvofiq ishlashiga, xodimlarning ijtimoiy himoyasini kuchaytirishiga, shuningdek, jamiyatning aksiyadorlar oldidagi majburiyatlarini oʻz vaqtida bajarishiga imkon yaratadi.

Bundan tashqari, yuqoridagi chora-tadbirlar jamiyat biznes-rejasida koʻrsatilgan moliyaviy koʻrsatkichlarga erishishga, pul oqimlarini samarali boshqarishga hamda joriy toʻlov qobiliyatini oshirishga yordam beradi. Shu sababli, aksiyadorlik jamiyatlari mehnat ta’tili bilan bogʻliq jarayonlarni takomillashtirish orqali nafaqat xodimlarning manfaatlarini himoya qiladi, balki oʻzining iqtisodiy barqarorligini mustahkamlashga ham erishadi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida xodimlarga toʻlanadigan har yillik mehnat ta’tilini rasmiylashtirish mehnat huquqlarini ta’minlashning muhim jihatlaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayon xodimlarning dam olishi va ish samaradorligini oshirishga xizmat qilishi bilan birga, mehnat qonunchiligiga muvofiq tartibga solinishi lozim.

Maqolada ta’tilni rasmiylashtirish jarayonida uchraydigan muammolar, jumladan, ta’til grafigining notoʻgʻri rejalashtirilishi, moliyaviy va hujjatlashtirish bilan bogʻliq kechikishlar tahlil qilindi. Ushbu muammolarni hal etish uchun xalqaro tajriba va milliy qonunchilik asosida ta’tilni rasmiylashtirish mexanizmini yanada takomillashtirish boʻyicha takliflar berildi.

Umuman olganda, xodimlarning mehnat huquqlarini toʻlaqonli ta’minlash va ta’til jarayonining samarali tashkil etilishi aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatining barqarorligi va xodimlarning mehnat unumdorligiga bevosita ta’sir qiladi. Shu sababli, ushbu jarayonni yanada soddalashtirish va samaradorligini oshirish dolzarb masala boʻlib qolmoqda.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Oʻzbekiston Respublikasining Mehnat Kodeksi. Oʻzbekiston Respublikasining 28.10.2022-yil OʻRQ-798 son Qonuni bilan tasdiqlangan. https://lex.uz/docs/6257288
2. “Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish toʻgʻrisida”gi Oʻzbekiston Respublikasining Qonuni, 06.05.2014-yildagi OʻRQ-370-son. https://lex.uz/docs/-2382409
3. Oʻzbekiston Respublikasining Soliq Kodeksi. “Oʻzbekiston Respublikasining Soliq kodeksiga oʻzgartirish va qoʻshimchalar kiritish toʻgʻrisida”gi Oʻzbekiston Respublikasining Qonuni, 30.12.2019-yildagi OʻRQ-599-son. https://lex.uz/docs/4674902

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 3 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).